DISCIPLINA OPŢIONALĂ *„Copiii, prietenii naturii”*

PROGRAMA CENTRATĂ PE COMPETENȚE

Prof. înv. preşcolar: URJAN MARIA

G.P.N. VERNEŞTI, JUD. BUZĂU

NIVEL DE ŞCOLARITATE: *ÎNVĂŢĂMÂNT PREŞCOLAR (grupa mare)*

PARTEA I. IDENTITATEA DISCIPLINEI DE STUDIU

1. PROGRAMA ŞCOLARĂ CA INSTRUMENT AL REFORMEI CURRICULARE

Precizarea concepţiei de proiectare prin valorificarea LEN, a Cadrului de Referinţă al Curriculumului Naţional.

Programa şcolară stabileşte finalităţile urmărite evidenţiind conţinuturile fundamentale de ordin teoretic, experimental şi aplicativ, oferind orientări metodologice generale pentru realizarea şi evaluarea acestora (art.65.6).

Cadrul de referinţă propune ***organizarea modulară*** a tuturor programelor şcolare.

Conform CRCN-2012 cei trei piloni ai curriculumului sunt:

- Centrarea pe competenţe;
- Centrarea pe elev;
- Asigurarea calităţii.

Potrivit LEN (art.68) Curriculumul naţional pentru învăţământul primar se axează pe 8 domenii de competenţe – cheie care determină profilul de formare a elevului.

„***Competenţa- organizatorul curriculumului”*** - reprezintă capacitatea dovedită de a selecta, combina şi utiliza adecvat cunoştinţe, abilităţi şi alte achiziţii constând în valori şi atitudini, pentru rezolvarea cu succes a unei anumite categorii de situaţii de muncă sau de învăţare, precum şi pentru dezvoltarea profesională ori personală în condiţii de eficacitate şi eficienţă.*”*

LEN prin prevederile referitoare la ***timpul de instruire*** aflat la dispoziţia cadrului didactic şi la ***regimul disciplinelor opţionale*** oferă baza legală pentru ***flexibilizarea curriculumului şi creşterea autonomiei personalului didactic în deciziile de tip curricular.***

Programa opţională ***„ Copiii, prietenii naturii”*** pentru grupa mare, elaborată într-o paradigmă nouă atât din punctul de vedere al disciplinei în sine, cât şi al formatului şi al structurării materiei, oferă oportunităţi de manifestare a unui spirit creator din partea profesorului, care are posibilitatea de a crea situaţii de învăţare, procese educative, experienţe de învăţare pentru elevi.

Ea trebuie să fie construită pe ***principiul coerenţei verticale*** (succesiunea competenţelor vizate şi a conţinuturilor asociate pe nivel de învăţământ), ***pe principiul coerenţei orizontale*** (corelarea cu disciplinele din aria curriculară sau din alte arii între care se pot face legături interdisciplinare)şi ***pe principiul descrierii finalităţilor şcolare în termeni de competenţe disciplinare şi transversale*** (exprimate în termeni de abilităţi, cunoştinţe şi atitudini-valori).

Urmăreşte un ***învăţământ centrat pe elev*** în calitate de co-autor al activităţii didactice, ceea ce presupune schimbarea accentului pe ***calitate*** (cum), pe ***aspectele practice*** (să ştie cum), pe ***particularităţile de vârstă şi individuale*** ale acestuia, pe ***învăţare*** (profesorul devenind un facilitator al învăţării).

Conţinuturile pot fi mijloace valabile, utilizate pentru atingerea acestor finalităţi. Nu se studiază un anume text, ci se creează texte libere care oferă oportunităţi de actualizare, de transferare a competenţelor de lectură sau de comunicare ale elevilor în situaţii particulare.

Programa reflectă ***principiul organizării modulare*** propunând un ansamblu de module de studiu asigurând astfel o mai bună organizare şi conducere a învăţării ce va permite o decelare mai eficientă a reuşitelor, respectiv a dificultăţilor de învăţare ale elevilor în relaţie cu un modul sau altul.

Nu în ultimul rând, programa respectă ***principiul centrării pe standarde de performanţă*** orientate spre ceea ce va fi elevul la finalizarea parcursului său şcolar şi la intrarea în viaţa socială.

2. STATUTUL ACADEMIC ŞI DIDACTIC AL DISCIPLINEI DE STUDIU

Precizarea semnificaţiei şi relevanţei disciplinei în raport cu finalităţile nivelului de şcolaritate şi cu nevoile de învăţare

Disciplina opţională ***„ Copiii, prietenii naturii”*** face parte din cadrul mai multor arii curriculare contribuind în mod efectiv la dezvoltarea competenţelor corelate acestora. Are alocată o oră pe săptămână.

Importanţa disciplinei opţionale „ ***Copiii, prietenii naturii***” decurge din faptul că poate să îi ofere copilului un parcurs individualizat, motivant, orientat spre inovaţie şi dezvoltare personală. Această disciplină concepută la nivel interdisciplinar îl ajută pe copil să opereze cu informaţii complexe, ceea ce îi permite să dobândească achiziţii cognitive de ordin înalt (generalizări, transferuri).

Disciplina opţională „ ***Copiii, prietenii naturii***” valorizează şi competenţe dobândite pe cale nonformală care au relevanţă socială, susţinând eforturile de integrare în societate: relaţionare socială, comunicare în diverse contexte şi cu diverşi interlocutori, formarea unor comportamente de conservare şi protejare a naturii necesare promovării unui mediu natural şi social propice vieţii, în acord cu principiile dezvoltării durabile.

Recomandarea Parlamentului European şi a Consiliului Uniunii Europene privind competenţele-cheie din perspectiva învăţării pe parcursul întregii vieţi (2006/962/EC) conturează, pentru absolvenţii învăţământului obligatoriu, un „profil de formare european” structurat pe **opt domenii de competenţe-cheie.** Cadrul de Referinţă pentru Curriculumul Naţional propune un model de competenţe generice (bazat pe competenţele cheie) care fundamentează unitar şi coerent construcţia curriculumului pe toate palierele învăţământului preuniversitar şi în raport cu toate documentele şcolare.

3. STANDARDUL CURRICULAR DE EVALUARE AL DISCIPLINEI PE NIVEL DE ŞCOLARITATE

Standardul curricular pentru această disciplină se defineşte la nivel naţional şi cuprinde:

- ansamblul competenţelor generale disciplinare şi transversale;
- ansamblul competenţelor specifice definit la nivelul unui modul;
- indicatorii de performanţă .

Pentru a evita repetiţiile, la această secţiune se vor trece doar competenţele generale şi indicatorii de performanţă asociaţi acestora, urmând ca pentru fiecare modul în parte să fie prezentate competenţele specifice şi indicatorii de performanţă asociaţi acestora.

3.1.COMPETENŢELE GENERALE VIZATE DE DISCIPLINA DE STUDIU

1. Cunoaşterea mediului înconjurător pe baza valorificării propriei experienţe, a observării şi investigării realităţii prin folosirea unor instrumente adecvate.
2. Exprimarea de mesaje orale simple în diverse situaţii de comunicare, în vederea exprimării propriilor gânduri, sentimente, opinii.
3. Cunoaşterea şi utilizarea unor tehnici de lucru cu diverse materiale şi ustensile.
4. Manifestarea interesului faţă de un mediu curat, sănătos.

3.2 INDICATORI DE PERFORMANŢĂ

Competenţe generale(CG) (disciplinare/transversale)	Indicatori de performanţă de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanţă de nivel superior/nivel de studii
CG1 Cunoaşterea mediului înconjurător pe baza valorificării propriei experienţe, a observării şi investigării realităţii prin folosirea unor instrumente adecvate.	Identifică elementele evidente ale mediului înconjurător. Descrie însuşirile şi caracteristicile vieţuitoarelor şi fenomenelor observate.	Identifică elementele complexe ale mediului înconjurător Descrie complet însuşirile şi caracteristicile vieţuitoarelor şi fenomenelor observate.
CG2 Exprimarea de mesaje orale simple în diverse situaţii de comunicare, în vederea exprimării propriilor gânduri, sentimente, opinii	Formuleaza simplu idei, mesaje orale, în diverse situaţii de comunicare, în vederea exprimării propriilor sentimente, opinii, gânduri.	Formuleaza complet şi argumenteaza ideile, mesajele orale, în vederea exprimării propriilor gânduri.
CG3 Cunoaşterea şi utilizarea unor tehnici de lucru cu diverse materiale şi ustensile.	Grupeaza materialele în funcţie de 1-2 caracteristici. Realizeaza unele lucrări practice (colaje, felicitări) simple, cu sprijin din partea colegilor sau al cadrului didactic.	Realizeaza unele lucrări practice originale. Găseste alte soluţii de valorificare a materialelor din natură.
CG4 Manifestarea interesului faţă de un mediu curat, sănătos.	Se implică în activităţi ecologice comune.	Se implică activ în activităţi de îngrijire, ocrotire şi protejare a mediului.

PARTEA A II A. ORGANIZAREA MODULARĂ A DISCIPLINEI PE AN ŞCOLAR

4. SISTEMUL MODULELOR

Programa pentru disciplina opţională ***„ Copiii, prietenii naturii”*** cuprinde două module disciplinare şi unul integrat:

- Modul iniţial
- Modul 1 (disciplinar) „**Roata anotimpurilor**”
- Modul 2 (disciplinar) „**Iubim plantele şi animalele**”
- Modul 3 (integrat) Scenetă: „**Salvaţi natura!”**

- Modul deschis

Modulele pot fi concepute în continuitate, având în vedere ***competenţele ariei curriculare, competenţele generale disciplinare şi transversale, standardele curriculare pentru grupa mare.***

5. MODULE SPECIFICE

MODUL INIŢIAL: „NATURA" (drumeţie în parcul dendrologic Crâng- Buzău, vizită la Grădina Zoologică Bucov-Ploieşti).

Funcţia modulului iniţial este una de tip diagnostic şi prognostic, date fiind activităţile de tip evaluativ care vizează gradul de însuşire de către elevi a cunoştinţelor, deprinderilor şi abilităţilor minimale prevăzute pentru anul precedent celui pentru care este proiectată programa. Modulul iniţial are o durată de 1-2 săptămâni şi o organizare preponderent evaluativă, care constă în aplicarea de către educatoare a unor instrumente de evaluare menite să contureze structura competenţelor pe care le posedă fiecare copil şi să ofere oportunităţi de structurare diferenţiată a studiului.

Prin urmare, pentru desfăşurarea eficientă a activităţilor didactice la opţionalul ***„ Copiii, prietenii naturii"*** educatoarea trebuie:

- să constate gradul de pregătire al copiilor în raport cu cerinţele programei;
- să prezinte copiilor noua problematică;
- să identifice posibile interese şi oportunităţi de studiu care au legătură cu proiecte personale şi şcolare, stimulând astfel motivaţia pentru învăţare a copiilor;
- să se asigure de caracterul practic – aplicativ al cunoştinţelor predate;
- să se asigure că prescolarii au suficiente cunoştinţe, deprinderi şi capacităţi pentru a face faţă elementelor de noutate propuse de programă;
- să prezinte copiilor frumuseţea naturii;
- să-i sensibilizeze pe copii şi să-i motiveze pentru a participa cu interes la activităţi;
- să prezinte copiilor noua problematică: conceptele (de exemplu, mediu înconjurător, protejare, acţiuni ecologice, fenomene ale naturii, anotimpuri).

MODUL DISCIPLINAR 1. „ROATA ANOTIMPURILOR"

A. Competenţe specifice vizate de modul

Denumirea competenţei specifice	Abilităţi	Cunoştinţe	Atitudini
CS 1.1. Capacitatea de identificare a anotimpurilor în funcţie de anumite caracteristici şi interpretarea corectă a schimbărilor petrecute în fiecare anotimp.	Recunoaşte fenomenele , schimbările şi caracteristicile fiecărui anotimp. Selecteaza propriile observaţii din natură într-un calendar al naturii, pe anotimpuri	Medii de viaţă: livada, grădina, pădurea. Fenomene ale naturii: ninsoare, grindină, polei, ceaţă, brumă. Activităţi specifice fiecărui anotimp: semănare, recoltare, plivire, săpare, însămânţare.	Cultiva sensibilitatea prin admirarea frumuseţii naturii în toate anotimpurile. Observa natura şi noteaza prin simboluri evenimentele observate pe o perioadă determinată.
CS.2.1. Exprimarea	Identifica în lectura	Formule de	Asculta şi ia în

opiniei personale în legătură cu anumite aspecte observate, discutate, construind enunţuri logice şi corecte.	unor texte literare (în proză sau în versuri) unele cuvinte, expresii, enunţuri care fac trimitere la anotimpuri.	argumentare.	considerare părerile colegilor. Manifesta iniţiativă în comunicare.
CS.3.1. Realizarea de operaţii de lucru cu materiale din natură în vederea confecţionării unor lucrări proprii.	Selecteaza materialele din natură Realizeaza colaje/postere/desene individuale sau de grup, care să ilustreze anotimpurile.	Materiale naturale : frunze, castane, ghinde, ierbar operaţii de lucru (etapele realizării unui colaj). Criterii de apreciere a compoziţiilor.	Formeaza gustul estetic.

B. Sugestii metodologice

– **Exemple de activităţi de învăţare:**

– Exerciţii-joc de dezvoltare a vocabularului: „Spune mai departe!”
– Dezlegare de ghicitori;
– Formulări de întrebări şi răspunsuri;
– Proiecte individuale sau de grup;
– Exerciţii de recunoaştere a anotimpurilor după imagini;
– Dramatizări;
– Exerciţii –joc de reproducere a unor zgomote naturale care sugerează fenomenele naturii specifice anotimpurilor;
– Exerciţii-joc de completare a unor cuvinte, propoziţii;
– Exerciţii de recunoaştere şi clasificare a materialelor din natură.

- Metode: exerciţiul, învăţarea prin colaborare, explicaţia, discuţia dirijată, învăţarea prin descoperire, jocuri didactice.

– ***Mijloace de învăţământ:*** *manualul, planşe, accesări SITE-URI internet, calculatorul, videoproiectorul.*

C. Aspecte evaluative

Forme de evaluare:

– *evaluare iniţială*
– *evaluare practică*

Competenţe specifice	Indicatori de performanţă Bazal	Indicatori de performanţă Superior
CS.1.1. Interpretarea corectă a schimbărilor petrecute în natură în fiecare anotimp.	Observă unele schimbări petrecute în fiecare anotimp şi le notează în calendarul naturii.	Observă schimbările petrecute în fiecare anotimp şi le notează în calendarul naturii.
CS.2.1.. Exprimarea opiniei personale în legătură cu anumite aspecte observate,	Utilizează argumente simple, sugerate de profesor, în susţinerea unui	Utilizează unele argumente complexe în susţinerea unui punct de vedere ;

discutate, construind enunţuri logice, corecte din punct de vedere gramatical.	punct de vedere; Participă la situaţii de comunicare formală, cu ajutor din partea profesorului şi a colegilor.	Se implică activ în comunicare.
CS.3.1. Realizarea de operaţii de lucru cu materiale din natură în vederea confecţionării unor lucrări proprii.	Confecţionează lucrări simple, cu materiale din natură.	Confecţionează lucrări folosind materiale din natură diversificate.

MODUL DISCIPLINAR 2: "IUBIM PLANTELE ŞI ANIMALELE"

A. Competenţe specifice vizate de modul

Denumirea competenţei specif.	**Abilităţi**	**Cunoştinţe**	**Atitudini**
CS 1.1. Capacitatea de identificare a plantelor şi animalelor în funcţie de anumite caracteristici	Recunoaşte părţile componente ale corpului unui animal/ plante Grupeaza animalele după anumite criterii date	Animale domestice, sălbatice, insecte, reptile, mamifere, păsări; medii de viaţă: livada, grădina, apa Adăposturi: vizuină, bârlog, galerie etc.	Manifestă interes pentru cunoaştere,perseverenţă şi curiozitate Dovedeste preocupare cunoaştere a vieţii plantelor şi animalelor

CS.2.1. Exprimarea opiniei personale în legătură cu anumite aspecte observate, discutate, construind enunţuri logice, corecte din punct de vedere gramatical	Identifica în lectura unor texte literare (în proză sau în versuri) a personajelor din lumea animalelor	formule de argumentare	Dovedeste deschidere şi flexibilitate în formarea opiniilor. Manifesta disponibilitate în luarea în considerare a părerilor colegilor.
CS.3.1. Realizarea de operaţii de lucru cu materiale din natură în vederea confecţionării unor lucrări proprii	Selecteaza materialele din natură Realizeaza colaje/postere/desene individuale sau de grup, care să ilustreze animale, plante	Materiale naturale : frunze, castane, ghinde, ierbar operaţii de lucru (etapele realizării unui colaj) criterii de apreciere a compoziţiilor.	Asumă responsabilităţi faţă de creaţiile proprii. Cultiva atitudini pozitive faţă de creaţiile proprii şi ale colegilor.

B. Sugestii metodologice:

- Exerciţii-joc de dezvoltare a vocabularului: ,,Fii cetatean ECO !"
- Dezlegare de ghicitori;

- Formulări de întrebări şi răspunsuri
- Proiecte individuale sau de grup;
- Exerciţii de recunoaştere a animalelor după imagini, după anumite trăsături, după onomatopee, după modul de hrănire, după denumirea adăpostului, după citirea unor fragmente din lecture cunoscute;
- Dramatizări
- Exerciţii –joc de reproducere a unor sunete naturale care sugerează fenomenele naturii specifice anotimpurilor.
- Exerciţii-joc de completare a unor cuvinte, propoziţii;
- Exerciţii de clasificare a plantelor după anotimpuri;

C.Aspecte evaluative

Competenţe specifice	**Indicatori de performanţă de nivel bazal**	**Indicatori de performanţă de nivel superior**
CS.1.1. Capacitatea de identificare a plantelor şi animalelor în funcţie de anumite caracteristici	Descrie parţial parţile componente ale plantei/ale corpului unui animal	Descrie complet planta/animalul.
CS.2.1.. Exprimarea opiniei personale în legătură cu anumite aspecte observate, discutate, construind enunţuri logice, corecte din punct de vedere gramatical	Utilizează argumente simple, sugerate de profesor, în susţinerea unui punct de vedere; Participă la situaţii de comunicare formală, cu ajutor din partea profesorului şi a colegilor.	Utilizează unele argumente complexe în susţinerea unui punct de vedere .
CS.3.1. Realizarea de operaţii de lucru cu materiale din natură în vederea confecţionării unor lucrări proprii	Confecţionează lucrări simple, cu materiale din natură şi prezentă un portofoliu cu un număr restrâns de piese	Confecţionează lucrări folosind materiale din natură diversificate şi prezintă un portofoliu cu un număr semnificativ de piese.

MODUL INTEGRAT. Sceneta „SALVAŢI NATURA!”

A. Competenţe specifice vizate de modul

Denumirea competenţei specifice	Abilităţi	Cunoştinţe	Atitudini
CS1.1.Înţelegerea semnificaţiei mesajului scenetei.	Realizeaza desene , colaje, postere, afişe care au ca temă ,, Protejeaza mediul înconjurător”.	Textul scenetei personajele decoruri fond muzical.	Dezvolta interesul pentru învăţarea şi interpretarea rolurilor.
CS1.2.Descoperirea relaţiilor dintre	Găseste asemănări	Text	Dezvolta plăcerea pentru dans, muzică,

personajele scenetei (plante, animale, oameni, fenomene ale naturii).	între personajele scenetei.	Spectacol	pictură, literatură.
CS 1.3.Exprimarea opţiunii pentru un mediu de viaţă curat şi sănătos.	Se implica în proiecte ecologice. Exprima opinia proprie.	Activităţi ecologice. Formule de argumentare.	Dovedeste respect pentru mediu şi conservarea lui.

B. Sugestii metodologice

Demersul didactic vizează activităţi de învăţare:

- Activităţi ecologice (de protejare a spaţiului verde din curtea gradinitei, de colectare selectivă a deşeurilor);
- Activităţi în cadrul proiecte ecologice;
- Portofolii ale copiilor (desene, colaje, postere, afişe);
- Exerciţii de interpretare a rolurilor din scenetă;
- Activităţi practice, de realizare a decorurilor pentru scenetă;
- Proiecte individuale sau de grup pe tema protejării mediului.

CI. Aspecte evaluative

Competenţe specifice(CS)	Indicatori de performanţă Bazal	Indicatori de performanţă Superior
CS.1.1. Înţelegerea semnificaţiei mesajului scenetei.	Precizează mesajul scenetei, folosind un limbaj simplu. Realizează un desen simplu, legat de protejarea mediului.	Formulează mesajului scenetei, folosind un limbaj bogat, expresiv. Realizează desene sugestive, pe tema protejării mediului.
CS.2.1. Descoperirea relaţiilor dintre ştiinţele naturii, muzică, literatură, pictură, mişcare, teatru, sub raport tematic, estetic. Conştientizarea nevoii de interrelaţionare	Foloseşte argumente simple sugerate de profesor, pentru exprimarea unui punct de vedere personal.	Argumentează răspunsurile, işi exprimă un punct de vedere personal bine justificat.
CS.3.1. Exprimarea opţiunii pentru un mediu de viaţă curat şi sănătos.	Se implică în activitate la sugestia colegilor sau a profesorului	Se implică activ.

MODULUL DESCHIS

Poate viza elemente de consolidare, exersare, îmbogăţire a achiziţiilor anterioare, având funcţii de remediere, consolidare, stimulare sau sinteză.

Dezvoltă competenţele specifice (cunoştinţe, abilităţi, atitudini) formate/ vizate de modulele anterioare.

6. STANDARDUL CURRICULAR DE EVALUARE AL DISCIPLINEI DE STUDIU PE AN DE STUDII

Competenţe generale(CG)	Indicatori de performanţă de nivel bazal/an de studii	Indicatori de performanţă de nivel superior/ an de studii
CG1 Cunoaşterea mediului înconjurător pe baza valorificării propriei experienţe, a observării şi investigării realităţii prin folosirea unor instrumente adecvate.	Identifică elementele evidente ale mediului înconjurător Descrie însuşirile şi caracteristicile vieţuitoarelor şi fenomenelor observate	Identifică elementele complexe ale mediului înconjurător Descrie complet însuşirile şi caracteristicile vieţuitoarelor şi fenomenelor observate
CG2 Exprimarea de mesaje orale simple în diverse situaţii de comunicare, în vederea exprimării propriilor gânduri, sentimente, opinii	Formulează simplu idei, mesaje orale, în diverse situaţii de comunicare, în vederea exprimării propriilor sentimente, opinii, gânduri.	Formulează complet şi argumentează ideile, mesajele orale, în vederea exprimării propriilor gânduri.
CG3 Cunoaştere şi utilizarea unor tehnici de lucru cu diverse materiale şi ustensile. Gruparea materialelor în funcţie de 1-2 caracteristici.	Realizează unele lucrări practice (colaje, felicitări) simple, cu sprijin din partea colegilor sau al cadrului didactic.	Cunoaşte toate caracteristicile materialelor. Realizează unele lucrări practice originale. Găseşte alte soluţii de valorificare a materialelor din natură.
CG4 Prezentarea interesului faţă de un mediu curat, sănătos.	Se implică în activităţi ecologice comune.	Se implică activ în activităţi de îngrijire, ocrotire şi protejare a mediului. Iniţiază proiecte ecologice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ciplea,L.,Ciplea, Al.,"*Poluarea mediului ambiant*", Ed. Tehnica, Bucuresti, 1998.
2. Gradinaru, Ilie, „*Protectia mediului*", Ed. Economica, Bucuresti, 2000.
3. Ionescu, Al., Săhleanu, V.Bandiu, *„Protecţia mediului înconjurător şi educaţia ecologică",* Bucureşti, Ed. Ceres, 1989.
4. Marcela Meraru, Valeria Oprişorean, „*Scrisoarea pământului către copii",* Ed. Emia, Deva, 2004.
5. Nedelcu, G., Nedelcu, M.,„*Educatie ecologica si voluntariatin protectia mediului*", Ed. Treira, Oradea, 2003.

Colectia: „*Arborele lumii*".

Colectia de reviste „*Terra magazin*".